

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 800 din 13.11.2019

Dosar nr.: 70/2019

Petiția nr.: 672/13.02.2019

Petentă: .....

Reclamat: Școala Gimnazială nr. 62, București

Obiect: discriminare în procesul educațional în cazul unui minor cu cerințe educaționale speciale (ADHD)

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

.....

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

Școala Gimnazială nr. 62 –

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Elevul cu ADHD este discriminat prin neadaptarea curriculei, a suferit o serie de presiuni pe un ton jignitor, copilul a fost lăsat repetent

III. Procedura de citare

3. În temeiul art. 20, alin.4, din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin intermediul adreselor nr. 6721/22.02.2019 și 860/22.02.2019, a citat părțile pentru data 19.03.2019.

4. Procedura legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

5. Petenta, mama unui elev de 13 ani diagnosticat cu ADHD, aflat în clasa a VI-a, consideră că fiul acesteia este discriminat în lipsa unei curricule adaptate la cerințele acestuia, în baza certificatului medical și cel de orientare școlară. Aceasta precizează că au fost supuși la presiuni nenumărate din partea școlii în cadrul discuțiilor purtate cu conducerea școlii sau în cadrul ședințelor cu părinții și că nu au fost sprijiniți de inspectorul școlar care le-a comunicat că, în lipsa cadrelor specializate pentru diagnosticul cu care se confruntă elevul, ar fi de preferat să se reorienteze către o școală specială. Fiul petentei are certificat de orientare școlară prin care se prevede frecventarea învățământului de masă, în regim zi, cu profesor

itinerant și de sprijin, și nu a unei școli speciale.

6. La dosar, petenta atașează o serie de acte medicale, printre care fișa psihopedagogică din care rezultă că elevul, diagnosticat cu ADHD, provine dintr-o familie monoparentală, prin divorț, mama fiind interesată permanent de situația școlară a acestuia. Elevul are un intelect normal, cu particularitatea că învață mai mult în clasă, are un deficit de atenție, nu are motivație pentru învățare, are o tulburare de comportament, vorbește agresiv atât cu elevii cât și cu profesorii și participă la activități extrașcolare. Totodată, acesta urmează activități de sprijin precum terapie logopedică și terapie comportamentală. Recomandarea formei de școlarizare este învățământul de masă.

7. În lipsa unei curricule adaptate, elevul a fost lăsat repetent în anul școlar 2016-2017 pentru nepromovarea a patru discipline matematică, engleză, franceză și geografie. Notele proaste pe care elevul le-a avut în cazul acestor discipline au fost obținute ca urmare a faptului că nu s-au urmărit recomandările medicului ca elevul să stea în prima bancă, lângă profesor. Elevul fiind în ultima bancă a perturbat cursul orelor și atmosfera din clasă și nu s-a concentrat la subiectele predate de profesori.

8. Au existat, totuși, cadre didactice care au respectat aceste recomandări, în așa fel încât elevul a fost mutat în prima bancă și a primit încurajări, fiind stimulat prin laude astfel încât mediile și rezultatele elevului la aceste discipline au fost satisfăcătoare.

9. În cadrul audierilor, petenta a precizat că fiul său este singurul elev sancționat pentru problemele din clasă, este acuzat pe nedrept, este monitorizat de șefa clasei iar comportamentul nepotrivit al acestuia este rezultatul faptului că nu este înțeles și pentru că nu a beneficiat de un tratament corespunzător afecțiunii de care suferă.

10. În urma repetenței, în noua clasă, elevul și-a făcut mai mulți prieteni ca în cea dinainte, a obținut medii de trecere și stă în prima bancă.

11. În notele scrise înregistrate 4314/24.07.2019, petenta precizează faptul că între școală, colegii de clasă ai fiului său și părinții acestora s-a creat o alianță tacită în jurul marginalizării elevului. De cele mai multe ori, acesta este provocat de către alți elevi să facă anumite lucruri nepotrivite, șantajându-l și amenințându-l că nu mai vorbesc cu el sau că îl vor reclama la director. Există o presiune exercitată asupra elevului, este învinuit pe nedrept iar comportamentul dirigintei față de elev îl face pe acesta să se simtă umilit.

12. Profesorii elevului i-au transmis petentei că ceea ce întreprinde pentru fiul său, vizitele la medicul de specialitate, terapii alternative și ore de sport, nu este suficient. Acestea i s-a sugerat să stea la ore împreună cu fiul său deoarece școala nu este pregătită pentru un astfel de elev.

13. Medicația, terapia psihiatrică și psihologică nu sunt îndeajuns fără o abordare educațională pe măsura recomandărilor CMBRAE și a specialiștilor implicați în cazul elevului.

Sușinerile reclamatei:

14. Reclamata, prin punctul de vedere nr. 1402/18.03.2019, precizează că întreaga echipă a școlii a respectat și respectă legislația în vigoare, asigurând cadrul optim pentru desfășurarea orelor în bune condiții, oferind accesul la educație tuturor elevilor, fără a face discriminări de orice natură.

15. În școală sunt înscriși 21 de elevi cu certificate de orientare școlară emise de CMBRAE, patru dintre aceștia fiind înscriși într-o clasă specială deoarece sunt diagnosticați cu handicap

sever. În același timp, în școală sunt clase cu elevi de etnie romă, elevi de etnie turcă și chineză, precum și de religie musulmană, ortodoxă, penticostală. Totodată, în cadrul școlii, se desfășoară activități sportive gratuite (handbal, volei, dans sportiv) și activități educaționale gratuite (limba engleză, germană, karate, comunicare în limba română, matematică, arte vizuale și abilități practice), însă elevul nu a optat pentru niciuna dintre acestea.

16. Elevul a beneficiat de adaptare curriculară, i-a fost repartizat un profesor itinerant și de sprijin care a elaborat Programul de intervenție personalizat pentru anii școlari începând cu 2016 până la momentul depunerii punctului de vedere. Totodată, elevul beneficiază de o listă cu strategii de lucru cu elevii care prezintă tulburări emoționale și comportamentale, plan educațional personalizat elaborat, plan de servicii personalizat pentru anul în curs dar și pentru anii anteriori.

17. Elevul nu a rămas repetent în anul școlar 2016-2017 din cauza comportamentului, media anuală la purtare fiind de 8. În ciuda faptului că a beneficiat de adaptare curriculară, realizată de managerul de caz, acesta nu a îndeplinit obiectivele de referință la patru discipline.

18. Față de acuzațiile petentei referitoare la faptul că elevul este pedepsit pentru comportament prin note mici la disciplinele școlare, reclamata precizează că acestea sunt false deoarece petentul a avut în semestrul I 3 muștrări scrise acordate de consiliul clasei din care face parte fiul petentei, aceste sancțiuni stând la baza scăderii notei la purtare. Reclamata, față de aceste considerente, susține că nu există o legătură între nota de la purtare și mediile disciplinelor de studiu.

19. Față de considerentele petentei că muștrările primite de elev reprezintă o formă de abuz emoțional, reclamata precizează că muștrările primite de elev au fost acordate de fiecare dată ca urmare a repetatelor abateri disciplinare ale acestuia față de colegi și profesorii clasei, culminând cu injurii la adresa profesorului de biologie de față cu ceilalți colegi. Sancțiunile aplicate elevului respectă regulamentul de ordine și funcționare a unității școlare.

20. Reclamatul respinge afirmația petentei conform căreia elevul acesteia este găsit ca fiind unic vinovat, precizând că a depus procese-verbale prin care și alți elevi au fost sancționați pentru comportamente necorespunzătoare, fiul petentei însă fiind singurul care a continuat un astfel de comportament nepotrivit, fiind muștrat în mod repetat. În acest sens, reclamata consideră că față de elev nu s-a produs nicio faptă de discriminare.

21. Spre deosebire de anii anteriori, elevul nu a mai luat în seamă recomandările cadrelor didactice de a se concentra pe tema abordată și de a colabora în timpul orelor. În consecință, pentru identificarea soluțiilor potrivite, conducerea școlii a invitat alături de mamă și echipa terapeutică compusă din psiholog și medic, dirigintele clasei, profesorul de sprijin, polițistul de proximitate și psihologul de la fundația pe care elevul o frecventează pentru continuarea terapierilor.

22. Dirigintele și conducerea școlii au reușit să medieze situația conflictuală apărută în clasa elevului, încercând să stabilească o atmosferă de colaborare și bună înțelegere între elevii clasei și părinții acestora.

23. Reprezentanții școlii au acceptat ca psihologul care lucrează cu elevul din anul 2012 să monitorizeze suplimentar comportamentul acestuia, însă acesta nu s-a prezentat la activitățile din cadrul școlii.

24. Deși conducerea școlii a explicat părinților situația elevului, rugându-i să susțină integrarea elevului în clasă, aceștia au înaintat plângeri către diriginte, anunțând că vor

înainta conducerii o sesizare deoarece copiii acestora nu mai pot desfășura activitatea în condițiile în care elevul nu încearcă să-și modifice comportamentul.

25. În regulamentul unității școlare se stipulează sancțiunea mutării disciplinare la o clasă paralelă în cazul în care consiliul clasei respective consideră că este benefică această mutare. Petenta s-a opus acestei posibilități, depunând reclamatei documente medicale. În consecință, Consiliul de Administrație s-a convocat de urgență, anulând această decizie de mutare a elevului.

26. Reclamata reclamă faptul că petenta nu a răspuns pozitiv fiecărei solicitări venite în sprijinul situației elevului, din partea unității școlare, acesta gășind, de fiecare dată, scuze și justificări pentru comportamentul neadecvat și pentru limbajul obscen al acestuia.

V. Motivele de fapt și de drept

27. În fapt, Colegiul director este chemat să analizeze tratamentul discriminatoriu, pasiv din partea unei unități școlare, prin neacordarea sprijinului și neadaptarea metodelor educaționale la situația unui elev cu cerințe educaționale speciale.

28. Pe fond, reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. 137/2000. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* pe motivul apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

29. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Colegiul director analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în prima instanță, elementele art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, așa cum este definită în art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000, republicată.

30. O.G. nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

31. Prin urmare, Colegiul Director reține că pentru ca o faptă să fie calificată ca fiind faptă de discriminare, trebuie să îndeplinească cumulativ mai multe condiții:

- a) Existența unui tratament diferențiat aplicat în situații analoage sau omiterea de a trata în mod diferit situații diferite, necomparabile.
- b) Existența unui criteriu de discriminare conform art. 2 alin. 1 din *O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată, cu modificările ulterioare.
- c) Tratamentul să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a unui drept recunoscut de lege.
- d) Tratamentul diferențiat să nu fie justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluia scop să nu fie adecvate și necesare.

32. Din documentele depuse la dosar, Colegiul director constată că fiul petentei nu a beneficiat de înțelegerea tuturor reprezentanților școlii față de afecțiunea de care suferă și nu au aplicat toate măsurile și recomandările medicale în cazul elevului. Mai mult, aceștia au plasat responsabilitatea situației elevului în sarcina reprezentantului legal al acestuia. Deși unitatea școlară și reprezentanții acesteia au constatat problemele de asimilare și de învățare ale elevului, pe baza faptului că acesta are un intelect normal și cu specificul de învățare mai mult în clasă, nu au întreprins măsuri adaptate sau suplimentare pentru a veni în sprijinul elevului. Un exemplu în acest fel, este plasarea elevului în prima bancă la toate disciplinele pentru contact direct cu profesorul și ca măsură suplimentară pentru a nu perturba desfășurarea orelor.

33. Elevul nu a beneficiat din partea tuturor profesorilor de o stimulare bazată pe încurajare ci a fost tratat ca un elev fără cerințe educaționale speciale, fiind sancționat pentru comportamentul nepotrivit. S-a constatat faptul că, un comportament de sancționare față de elev nu a oferit rezultate ci, dimpotrivă, a generat un comportament agresiv din partea acestuia. Mai mult, a existat o tentativă de a-l muta la o altă clasă, ca măsură disCIPLINARĂ.

34. Față de considerentele de mai sus, Colegiul director constată că situația elevului cu cerințe educaționale speciale impunea din partea unității de învățământ o abordare diferită, unitatea școlară omițând să trateze diferit, special și în concordanță cu respectarea interesului suprem al copilului, implicându-se în găsirea unor măsuri educaționale personalizate.

35. Unitatea de învățământ ar fi trebuit să adapteze rezonabil procesul educațional și de evaluare în funcție de nevoile educaționale specific ale elevului.

36. Astfel, Colegiul director analizează faptele sesizate și din perspectiva unei discriminări indirecte.

37. Articolul 2 alineatul din O.G. 137/2000 prevede *"Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale."* În situația discriminării indirecte, ne plasăm în câmpul de aplicare al unui criteriu aparent neutru, la prima vedere, ceea ce scoate din discuție un raport de cauzalitate direct, însă în fapt se produce un dezavantaj față de o persoană sau față de un grup de persoane în raport cu o caracteristică sau un criteriu de discriminare interzis.

38. Situația discriminatorie cu care s-a confruntat elevul, în lipsa unor măsuri adaptate

nevoilor acestuia din partea unității de învățământ reclamate, a fost evidențiată și din înregistrarea progreselor pe care elevul le-a avut în urma schimbării clasei, la repetarea acesteia, din anul școlar următor.

39. Colegiul director constată că din lipsa unor acțiuni și măsuri concrete pentru respectarea interesului suprem al copilului, de către toate cadrele didactice și reprezentanții unității școlare, asupra elevului au fost produse efectele discriminatorii.

40. Sancțiunile disciplinare, tentativa de mutare la o clasă paralelă ca formă disciplinară, neînțelegerea de către toate cadrele didactice a situației elevului, reflectă o neadaptare a măsurilor pe care reclamata ar fi trebuit să le adopte pentru egalizarea șanselor la educație și o integrare efectivă a acestuia. Pentru o situație diferită trebuie asigurate măsuri diferite, în acest sens, elevul s-a confruntat cu o situație discriminatorie.

41. Colegiul director, cu unanimitate de voturi, constată că faptele sesizate au un caracter discriminatoriu, potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 2 alin. 4 și art. 11(1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, constatând astfel săvârșirea unei fapte de discriminare.

42. În acest sens, Colegiul director recomandă unității de învățământ reclamate ca, pe viitor, să urmărească situația elevilor cu cerințe educaționale speciale din timp și să adapteze rezonabil măsurile și metodele educaționale la nevoile acestora în timp util, în interesul superior al copilului.

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate reprezintă discriminare în conformitate cu art. 2 alin 1, art. 2 alin 4 și art. 11 alin 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, unanimitate;
2. Aplică sancțiunea de avertisment față de reclamat, conform prevederilor O.G. nr. 2 din 2001, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7;
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: -

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita:

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA - Membru

JURA CRISTIAN - Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

Data redactării: 14.11.2019

M.L./A.B.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.